

Dominans och ridning hos hund

Med dominans menas här härskande, strävan efter högre status och kontroll av resurser, eller biologiskt sett "en drivkraft som eliminerar konkurrens mellan flockmedlemmar".

Social struktur

Individualiserade flockar förekommer i flera former hos olika djurarter. Lejon lever i matriarkat, afrikansk vildhund i patriarkat, varg och människa i familj. I sociala grupperingar återfinns ofta en rangordning mellan individerna, för att fördela resurser såsom föda och reproduktionstillfällen. Under onaturliga förhållanden, såsom fångenskap, bildar vargen (kanske även människa) en strikt hierarki med rangordning, där den starkaste får kontroll över resurserna, och en hög status kan vara avgörande för den egna överlevnaden. Rangordningen behöver inte vara lika tydlig i en familj, där inte bara den egna överlevnaden, utan även avkommans är viktig för en individ.

Idén om att vi ska dominera våra hundar så att de inte "tar över familjen" härstammar till viss del från studier av vargar i fångenskap. Om vargen ska användas som förebild så borde de studeras i sin rätta miljö, men för att få reda på hur hunden fungerar utan mänsklig påverkan måste vi studera förvildade tamhundar. Forskning har visat att domesticerade hundar som förvildats och som lever utan brist på resurser, inte bildar rangordning och inte heller nödvändigtvis familj.

Flocksammanhållning

Flockar är artspecifika och hålls samman med hjälp av ritualiserade beteenden och med artspecifika signaler. Hunden, vargen och människan har sina egna artspecifika beteenden och signaler. Olika arter strävar efter olika resurser: för hunden handlar det främst om mat, leksaker och sovplatser, för människan om pengar och andra mänskliga statussymboler. Människa och hund är också sexuellt präglade på sin egen art. Det innebär att hunden vill para sig med andra hundar, människan riktar sina sexuella preferenser mot andra människor. Därmed kan hunden inte uppfatta sig som en del av den mänskliga flocken och vice versa, och hunden kommer inte att konkurrera med oss om ökad status.

Ägande

Bland vargar har individerna "rätt" att försvara vad de för tillfället "äger", även yngre gentemot äldre. Det kan vara t.ex. ett ben eller en liggplats. Även våra hundar gör det sinsemellan. Det skulle från mänskligt håll kunna tolkas som dominans då det handlar om försvar av en resurs, men handlar snarare om försvar av *enskilda* resurser och ingen strävan efter högre status. Hunden kan på samma sätt också försvara den liggplats den för tillfället har eller det ben den för tillfället har, mot människor, utan att för den sakens skull försöka nå högre status.

Inlärd "dominanshandlingar"

Hunden är, som människan, en opportunist. Den gör vad som lönar sig. Därmed kan den också prova och lära sig att beteenden som, om de utfördes mellan individer av samma art, skulle kunna tolkas som dominanta. Det skulle kunna vara t.ex. ridning eller att lägga tassar på människors axlar.

Ridningen kan ha många olika orsaker:

- Det kan vara en **dominanshandling** om den utförs av en ofta osäker hund som försöker trycka ned en annan hund.
- Den kan vara **sexuell**, ofta är det då en tik som löper eller en "översexuell" hanhund. Objektet kan vara en annan hund, en kudde, ett människoben, eller så kan ridningen utföras i luften.
- Hundar kan också rida som en ren **stressreaktion**, inte heller då är objektet av så stor betydelse.
- **Inlärt**. Det finns hundar som lär sig att de får uppmärksamhet (eller någon annan förstärkning) om de rider på människor eller föremål. Även om den uppmärksamhet de får är negativ kan den för hunden uppväga att ägaren är arg.

Sammanfattning

Hunden vet att den är hund och att vi är människor, och har därför inget behov av att dominera sina människor. Däremot kan hunden försöka dominera andra hundar, främst under stressade/pressade situationer eller om hunden är osäker och måste "hävda sig".

Hundar är opportunisterna och kommer att göra vad som lönar sig. Om en handling ger hunden positiv förstärkning kommer den att fortsätta med den, oberoende av om den handlingen skulle kunna tolkas som dominant av oss människor eller inte.

Människor och hundar kan skapa starka band emellan sig, och en sådan relation över artgränserna bör hellre grunda sig på hur hunden och människan fungerar under fria förhållanden än under press. Hunden har inget behov av att utöva dominans mot oss – men kommer alltid att göra vad den lärt lönar sig.

Källor:

Eaton, Barry: Dominans och ledarskap – fakta eller fantasi?, Nordiska Hundförlaget AB 2004

Ekvall, Kenneth: Mtrl ur PBK Etologi 10p, Stockholms universitet, vt 2005

Johansson, Sara & Westerholm, Irene: Vardagslydnad 2002

Selin, David & Nilsson, Maria: "Ridning" hos hund, mtrl ur "Introkurs" 2000